आधारभूत तह परीक्षा- २०७९
काठमाडौं महानगरपालिका
विषय : अनिवार्य नेपाली

समय : २ घण्टा १५ मिनेट **पूर्णाङ्क** : ७५
कक्षा : ८ औं

विद्यार्थीले उत्तर दिँदा मौलिक रुपमा दिनुपर्ने छ । सिर्जनात्मक उत्तरलाई पहिलो प्राथमिकता दिइने छ ।

प्र.नं. १) समूह "क" मा दिइएका शब्दहरूको अर्थ समूह "ख" बाट पहिचान गरी उत्तर पुस्तिकामा लेख्नुहोस् । (३)

समूह "क"	समूह "ख"
श्रम	लोप
सिफारिस	मिहिनेत
अलप	प्रशंसा
अनलाइन	लिखित वा मौखिक अनुमोदन
तारिफ	भरिभराउ
टनाटन	आकाश
	इन्टरनेटमा रही सूचना आदान प्रदान गर्ने प्रविधि
	आक्षेप

प्र.नं. २) कोष्ठकबाट मिल्ने शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस् । (३)

क) .... अनेकार्थी शब्द हो । (चिठी पत्र, किताब)
ख) कोसिसको पर्यायवाची शब्द .... हो । (कम, जग, प्रयास)
ग) "चाड" को समावेश्य शब्द ....हो । (मेला, उत्सव, तिहार)
घ) "काल" शब्दको अर्थ .... होइन । (समय, मृत्यु, विकाल)
ङ) ....अनेकार्थी शब्द होइन । (कर, मर, दर)

च) रवि र भाष्कर .... शब्द हुन् । (पर्यायवाची, अनेकार्थी, विपरीतार्थी)

प्र.नं. ३) अर्थ स्पष्ट हुनेगरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् । (४)

लगनशील, लुसुक्क, टाप कस्नु, गाँस छोड्नु, साथ नछोड्नु

प्र.नं.४) क) तल दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी उत्तर पुस्तिकामा सार्नुहोस् । (२)

सुरेशले भन्यो, तन मन दिन सको भने खेलमा राम्रो प्रगती हुँदै जान्छ ।

ख) तल दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी उत्तर पुस्तिकामा सार्नुहोस् । (२)

अ)	अशहाय	असहाय	अषहाय	असहाए
आ)	बेवास्ता	बेबास्ता	वेवास्ता	बेबास्था
इ)	पंचायत्	पङ्चायत	पन्चायत	पञ्चायत
ई)	सन्तती	संतती	सन्तति	संतति

प्र.नं. ५) तलको वाक्यमा रेखाङ्कन गरिएका शब्दहरूको शब्दवर्ग छुट्याउनुहोस् । (३)

<u>तिमी</u> <u>असल</u> <u>मानिस</u> हौ <u>र</u> <u>त</u> मेहनत <u>गर्छौ</u> ।

प्र.नं. ६) रेखाङ्कित शब्दहरूको कारक छुट्याउनुहोस् । (१)

<u>देवकोटाले</u> <u>कलमले</u> कविता लेखे ।

प्र.नं. ७) कोष्ठकमा दिइएका धातु र सङ्केतका सहायताले खाली ठाउँ भर्नुहोस् । (३)

क) प्रज्ञानले भलिबल................ । (खेल् : सामान्य भविष्यत्)

ख) ऊ देशका लागि .... । (लड् : इच्छार्थ)

ग) हामी राम्रो कथा .... । (लेख् : सम्भावनार्थ)

घ) भरियाले भारी .... । (बिसाउ : अज्ञात भूत)

ङ) शोभाले पशुपतिको दर्शन........ । (गर् : पूर्ण वर्तमान)

च) तिमी कविता .... । (पढ् : आज्ञार्थ)

प्र.नं. ८) कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् ।(४)

क) छात्राहरू ज्ञानी छन् । (पुलिङ्ग)

ख) ऊ सफल हुन्छ । (बहुवचन)

ग) तिमी घुम्न जाऊ । (अकरण)

घ) मैले साथीलाई भेटेँ । (कर्मवाक्य)

प्र.नं. ९) सामान्य भविष्यत् कालको प्रयोग गरी चार वाक्यमा आफ्नो भविष्यको लक्ष्यको बारेमा लेख्नुहोस् । (४)

प्र.नं. १०) दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । (५)

मनिस बुद्धिले बाँच्छ, मानिससँग सोच्ने मस्तिष्क र काम गर्ने हात छन् । मस्तिष्कले सुन्दर प्रकृतिको कल्पना गर्नुपर्छ । मानवीय क्रियाकलाप वातावरणको रक्षामा केन्द्रित हुनुपर्छ । वैज्ञानिक चमत्कार र मानवीय उन्नतिभित्र प्रकृतिको विनाश समेटिनु हुँदैन । मानिस कल्पनाशील प्राणी पनि हो । उसले विकास, उन्नति, आविष्कार, रचना सिर्जनाका रुपमा कल्पनालाई साकार गर्छ । कल्पना साकार पार्ने र उद्देश्य पूर्ति गर्ने क्रममा प्रकृतिको विनाश गर्नु हुँदैन । मानवीय क्रियाकलाप वातावरण प्रतिकूल भए मानिस सङ्कटको भुमरीमा फस्छ । जीवन सरल बनाउन मानिसले उद्योगधन्दा स्थापना गर्छ र कलकारखाना चलाउँछ । यसले वातावरणमा रहेको हावा, पानी र जमिन प्रदूषित बनाउँछ । ठूलो आवाज निकाल्ने मिसिन, यातायात र सञ्चारका साधनहरू सञ्चालनले ध्वनि प्रदूषण गराउँछन् । यस्तै कृषि कार्यमा विषादी प्रयोग गर्नाले खानेकुरामा अखाद्य रसायन मिसिन्छ । रासायनिक मलको अधिक र अव्यवस्थित प्रयोगले प्राङ्गारिक उत्पादनमा कमी आउँछ । यी सबैले वातावरण प्रतिकूल बनाउँछन् । दूषित हावा र पानीको प्रयोगले विभिन्न रोग निम्तिन्छन् । जमिन प्रदूषित भए उब्जनी घट्छ ।

प्रश्नहरू:-

क) मानिसको मस्तिष्कले के को कल्पना गर्नुपर्छ ?

ख) वातावरण प्रतिकूल भए के हुन्छ ?

ग) ध्वनि प्रदूषण कसरी हुन्छ ?

घ) के गरे रोग निम्तिन्छन् ?

ङ) आविष्कार र अखाद्य शब्दका अर्थ लेख्नुहोस् ।

प्र.नं. ११) तलको गद्यांशबाट चारओटा बुँदा टिपी सारांश लेख्नुहोस् । (५)

हर्क गुरुङ कहिल्यै व्यक्तिगत स्वार्थमा लागेनन् । उनले पद, प्रतिष्ठा र पैसाको मोहप्रति लागेर आफ्नो स्वाभिमान गुमाएनन् । उनी सँधै अध्ययन र अनुसन्धानमा व्यस्त रहे । उनले राष्ट्रको उन्नति र प्रगातिका लागि निर्भीकताका साथ स्पष्टवादी र इमान्दार भएर काम गरे । विविध क्षेत्रमा उनको योगदान रह्यो । तापनि उनी मूलतः योजनाकारका रुपमा बढी चर्चित छन् । उनले राष्ट्रिय योजना आयोगको उपाध्यक्षसमेत भएर काम गरे । त्यति बेला आफ्नो देशलाई कसरी विकसित बनाउन सकिन्छ भन्ने विषयमा महत्वपूर्ण विचारहरू अगाडि सारे । उनले अगाडि सारेका योजना र विकासले आज पनि देशको उन्नतिमा लाग्न थप उर्जा प्रदान गरेका छन् ।

प्र.नं. १२) तलका मध्ये कुनै एक प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (४)

क) दिइएका बुँदाका आधारमा छोटो जीवनी तयार पार्नुहोस् :-

नाम : भानुभक्त आचार्य

जन्म : वि.सं. १८७१ असार २९ गते आइतबार

जन्मस्थान : तनहूँ, चुँदी रम्घा

पिता : धनञ्जय आचार्य

शिक्षा : पाँच वर्षको उमेरमा अक्षराम्भ, घरैमा परम्परागत शिक्षा प्राप्त, संस्कृत भाषाको अध्ययन

योगदान : नेपाली भाषा र साहित्यलाई महत्व नदिने समयमा रामायण जस्ता उत्कृष्ट कृति लेखेका, बधुशिक्षा, प्रश्नोत्तर, जस्ता कविता लेखी ऐतिहासिक कार्य गरेका

- सरल, सहज, सुबोध र झर्रो नेपाली भाषामा कविता लेखेका
- प्राथमिक कालको नेपाली कविताका मुख्य कविताका रूपमा रहेका
- आदिकविको विशिष्ट सम्मान प्राप्त गरेका

मृत्यु : वि.सं. १९२५ आश्विन शुक्ल पञ्चमी, रम्घा, तनहूँ ।

ख) छोरीलाई शिक्षा दिएर साक्षर बनाउनु पर्छ भन्ने आशय व्यक्त गर्दै गाउँमा बस्ने आफ्ना काकालाई चिठी लेख्नुहोस् ।

प्र.नं. १३) कुनै एक प्रश्नको भावविस्तार गर्नुहोस् । (४)

क) सारङ्गीका स्वरहरू सङ्गीत फेर्ने गर,
आफू हेर्ने आँखाहरू देश हेर्ने गर ।

ख) राष्ट्रवादीहरूका लागि रगत भन्दा माटो ठूलो हुन्छ ।

प्र.नं. १४) तल दिइएका मध्ये कुनै दुई प्रश्नको सङक्षिप्त उत्तर दिनुहोस् ? (८)

क) देवकुमारी थापालाई किन प्रेरणाकी मुहान मानिन्छ ?

ख) आह्वान कविताको मुख्य भाव लेख्नुहोस् ।

ग) "एउटा घटना" कथाले कस्तो सन्देश दिन खोजेको छ ?

प्र.नं. १५) यदि तपाई "ठग समातियो" कथाको पात्र विक्रमको ठाउँमा हुनुभएको भए ठग्न खोज्ने केटालाई समात्न कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुहुन्थ्यो ? तर्क दिनुहोस् । (४)

प्र.नं. १६) कुनै एक प्रश्नको विवेचनात्मक उत्तर दिनुहोस् ? (८)

क) सर आइज्याक न्युटनले आधुनिक विज्ञानका क्षेत्रमा दिएका योगदानहरू के के हुन् ?

ख) कम्प्यूटर र इन्टरनेटको प्रयोगबिनाको मानव जीवन कसरी अपुरो र अधुरो देखिन्छ, खुलस्त पार्नुहोस् ?

प्र.नं. १७) तलका मध्ये कुनै एक शीर्षकमा १५० शब्दमा नघटाई निबन्ध लेख्नुहोस् ? (८)

क) योगको महत्त्व

ख) वातावरण संरक्षण

ग) मेरो जीवनको लक्ष्य

सफलताको शुभकामना